ಶ್ರೀ. ಪ.ವಿ.ವ.ಸಂ.ಸಾ

ಜಿ.ಪಿ.ಪೋರವಾಲ ಕಲಾ, ವಾಣಿಜ್ಯ ಮತ್ತು ವ್ಹಿ.ವ್ಹಿ. ಸಾಲಿಮಠ ವಿಜ್ಞಾನ ಮಹಾವಿದ್ಯಾಲಯ

ಸಿಂದಗಿ - 586128

೨೦೨೨-೨೦೨೩

09/10

ತಾ॥ಸಿಂದಗಿ ಜಿಲ್ಲಾ॥ವಿಜಯಪುರ

ಕನ್ನಡ ವಿಭಾಗ

ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಯ ಪ್ರಾಯೋಜಿತ ಕಾರ್ಯ

ಪಂಪ

ಮಾರ್ಗದರ್ಶಕರು
ಪ್ರೊ - ಪ್ರತಿಕಾ. ಎಮ್. ತಳವಾರ (ಎಂ.ಎ, ಎಂ.ಎಡ್)

ಇವರಿಂದ,
ಸುಧಾ ಬ. ಸಿಂಪಿ
ಐಚ್ಛಿಕ ಕನ್ನಡ
B.A.I sem
Reg no : U15NB22A0168
ಸ್ಥಳ : ಸಿಂದಗಿ
ತಾ॥ ಸಿಂದಗಿ ಜಿ॥ ವಿಜಯಪುರ

Co-ordinator IQAC
G. P. Porwal Arts, Comm. & V. V. Salimath Science College, Sindgi-586128, Dt.Vijayapur

Principal,
G. P. Porwal Arts, Comm. &
V. V. Salimath Sc. College
SINDGI-586128. College Code: 52

S.P.V.V.S.S

G.P.PORWAL ARTS, COMMERCE & V.V. SALIMATH SCIENCE COLLEGE

SINDAGI - 586128

2022-2023

Tq :Sindagi Dist :Vijayapur

Dept, of Kannada

Student Project Works on

PAMPA

Guided By,

Prof - Pratika M. Talawar (M.A. M.Ed)

Submitted By,

Sudha B. Simpi
B.A. I sem
Reg No : U15NB22A0168
Tq : Sindagi Dist : Vijayapura

:: ಪರಿವಿಡಿ ::

ಪಂಪ

* ಪೀಠಿಕೆ
* ಜೀವನ ಚರಿತ್ರೆ
* ಸಾಹಿತ್ಯ ಕೃತಿಗಳು
* ಕವಿ ಸಂದೇಶ
* ಪಂಪನಿಗಿರುವ ಬಿರುದುಗಳು
* ಪಂಪನ ಕೃತಿಗಳು

1) ಆದಿಪುರಾಣ
2) ವಿಕ್ರಮಾರ್ಜುನ ವಿಜಯ

* ಬನವಾಸಿಯ ವರ್ಣನೆ
* ಉಪಸಂಹಾರ

Principal,
G. P. Porwal Arts, Comm &
V. V. Salimath Sc. College
SINDGI-586128. College Code: 5234

ಪೀಠಿಕೆ :-

ಪಂಪ ಕನ್ನಡದ ಆದಿ ಮಹಾಕವಿ ಎಂದು ಪ್ರಸಿದ್ಧನಾದವನು. ಇಮ್ಮಡಿ ಅರಿಕೇಸರಿಯ ಆಸ್ಥಾನದ ಕವಿಯಾಗಿದ್ದ ಪಂಪನು, ಗದ್ಯ ಮತ್ತು ಪದ್ಯ ಸೇರಿದ "ಚಂಪೂ" ಶೈಲಿಯಲ್ಲಿ ಕೃತಿಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಆದಿಕವಿ ಎಂದು ಹೆಸರು ಪಡೆದ ಪಂಪನು ಕನ್ನಡದ ರತ್ನತ್ರಯರಲ್ಲಿ (ಪಂಪ, ಪೊನ್ನ ಮತ್ತು ರನ್ನ) ಒಬ್ಬನು.

ಪಂಪನನ್ನು ಯುಗ ಪ್ರವರ್ತಕನೆಂದು ಕನ್ನಡಿಗರು ಗೌರವಿಸಿ ಅವನ ಕಾಲವನ್ನು "ಪಂಪಯುಗ" ಎಂದು ಕರೆದಿದ್ದಾರೆ. ಆದಿ ಕವಿ ಪಂಪ ತನ್ನ ಕಾವ್ಯಗಳ ಮೂಲಕ ಕನ್ನಡ ನಾಡಿಗೆ ವಿಶಿಷ್ಟವಾದ ಕೊಡುಗೆ ನೀಡಿದ್ದು, ಮನುಷ್ಯ ಕುಲಂ ತಾನೊಂದೆ ವಲಂ ಎಂಬ ವಾಕ್ಯ ಇಂದಿಗೂ ಪ್ರಸ್ತುತ ಎಂದರು.

ನಾವೆಲ್ಲ ಪಂಪನನ್ನು ಆದಿಕವಿ ಎಂದು ಕರೆಯಲು ಕಾರಣ ಏನೇ ಗೊತ್ತೇ. ಪಂಪನು ಮೊಟ್ಟ ಮೊದಲ ಬಾರಿಗೆ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಕಾವ್ಯ ರಚನೆಯಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿದನು. ಪಂಪನಿಗಿಂತ ಮುಂಚೆ ಹಲವಾರು ಕಾವ್ಯ ರಚನೆಯಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿದ್ದರೂ ಅವರ ಗ್ರಂಥಗಳು ಉಪಲಬ್ಧವಿಲ್ಲ ಹಾಗೂ ಅವರೆಲ್ಲರೂ ಸಂಸ್ಕೃತ ಮತ್ತು ಕನ್ನಡ ಮಿಶ್ರಿತ ಭಾಷೆಯನ್ನು ಬಳಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಶುದ್ಧ ಕನ್ನಡದ ಬಳಕೆ ಅವರ ಕಾವ್ಯ ರಚನೆಯಲ್ಲಿ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಹಾಗಾಗಿ ನಾವು ಪಂಪನನ್ನು ಆದಿಕವಿ ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತೇವೆ.

ಜೀವನ ಚರಿತ್ರೆ

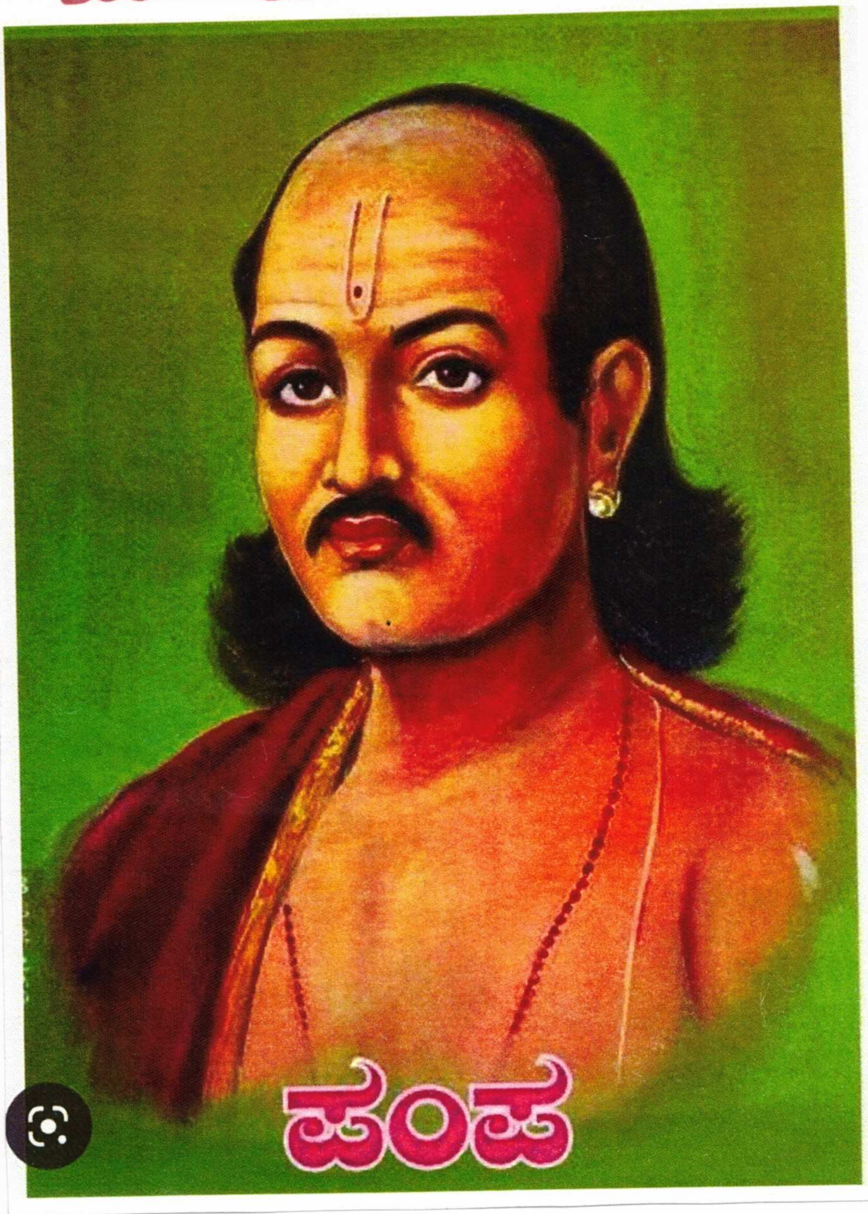

ಪಂಪ :-

- ಪಂಪನ ಜನನ :- ಕ್ರಿ.ಶ ೯೦೨, ದುಂದುಭಿ ಸಂವತ್ಸರ
- ತಂದೆ :- ಅಭಿರಾಮ ದೇವರಾಯ (ರಾಶಿಯ ಹೆಸರು ಭೀಮಪ್ಪಯ್ಯ)
- ತಾಯಿ :- ಅಬ್ಬಣಬ್ಬೆ
- ಮಾಧವ ಸೋಮಯಾಜಿ :- ಅಭಿಮಾನ ಚಂದ್ರ → ಕೊಮರಯ್ಯ (ಈ ಮೂವರು ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ಆಗಿರಲು

Principal,
G. P. Porwal Arts, Comm &
V. V. Salimath Sc. College

ದೇವರಾಯ (ಜೈನ ಮತಕ್ಕೆ ಸೇರಿದವನು) ಪಂಪ (ಜೈನ)

- ಜನ್ಮಸ್ಥಳ :- ವೆಂಗಿ ಪುಳುವು. ವೆಂಗಿ ಮಂಡಲ (ಆಂಧ್ರ) ವೇಮುಲವಾಡ, ರಾಜಮಂಡ್ರಿ ಜಿಲ್ಲೆ (ವೆಂಗಿಪಳು ಎಂಬ ಅಗ್ರಹಾರ)

- ಗುರು :- ದೇವೇಂದ್ರಮುನಿ.

- ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸ :- ಗಣಿತ, ವ್ಯಾಕರಣ, ಅಲಂಕಾರ, ಸಂಗೀತ ನಾಟ್ಯ, ಶಿಲ್ಪ, ವೈದ್ಯ. ವೇದಶಾಸ್ತ್ರವನ್ನು ಗುರುಕುಲದಲ್ಲಿ ಅಭ್ಯಾಸ ಮಾಡಿದ್ದನು. ದೇವೇಂದ್ರ ಮುನೀಂದ್ರ ಈತನ ಗುರುಗಳು.

- ವೃತ್ತಿ :- ವೆಂಗಿ ಚಾಲುಕ್ಯ ವಂಶದ ಎರಡನೆಯ ಅರಿಕೇಸರಿಯ ಆಸ್ಥಾನ ಪಂಡಿತ.

ಪಂಪ (ಕ್ರಿ.ಶ ೯೦೨ - ೯೫೦) ಕನ್ನಡದ ಆದಿ ಮಹಾಕವಿ ಎಂದು ಪ್ರಸಿದ್ಧನಾದವನು. "ಆದಿಪುರಾಣ ಮತ್ತು ವಿಕ್ರಮಾರ್ಜುನ ವಿಜಯ" ಎಂಬ ಎರಡು ಕೃತಿಗಳ ಕರ್ತೃ. ಗದ್ಯ ಮತ್ತು ಪದ್ಯ ಸೇರಿದ "ಚಂಪೂ" ಶೈಲಿಯಲ್ಲಿ ಕೃತಿಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಆದಿಕವಿ ಎಂದು ಹೆಸರು ಪಡೆದ ಪಂಪನು ಕನ್ನಡದ ರತ್ನತ್ರಯರಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬನಾಗಿದ್ದನು. ಪಂಪನನ್ನು ಯುಗ ಪ್ರವರ್ತಕನೆಂದು ಕನ್ನಡಿಗರು ಗೌರವಿಸಿ ಅವನ ಕಾಲವನ್ನು "ಪಂಪಯುಗ" ಎಂದು ಕರೆದಿದ್ದಾರೆ.

ಸಾಹಿತ್ಯ ಕೃತಿಗಳು.

- ಆದಿಪುರಾಣ - ಮೊದಲನೆಯ ತೀರ್ಥಂಕರನಾದ ಪುರುದೇವ / ವೃಷಭದೇವನ ಬಗ್ಗೆ ರಚಿತವಾದ ಜೈನಕಾವ್ಯ. ಜಿನಸೇನಾ-ಚಾರ್ಯರ ಸಂಸ್ಕೃತ ಕಾವ್ಯ ಪೂರ್ವಪುರಾಣ ಇದರ ಆಕರ ಗ್ರಂಥ. ಇದರಲ್ಲಿ ೧೬ ಆಶ್ವಾಸಗಳು ಮತ್ತು ೧೬೩೦ ಪದ್ಯ-ಗಳೂ ಇವೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ಪ್ರಮುಖವಾಗಿ ಆದಿತೀರ್ಥಂಕ-ರನಾದ ವೃಷಭದೇವ ಮತ್ತು ಅವನ ಮಕ್ಕಳಾದ ಭರತ ಮತ್ತು ಬಾಹುಬಲಿಗಳ ಪ್ರಸಂಗವು ಚಿತ್ರಿತವಾಗಿವೆ ಹಾಗೂ ಜೈನಧರ್ಮದ ವರ್ಣನೆಯ ಜೊತೆಗೆ ಸರ್ವ-ಧರ್ಮದ ಸಮನ್ವಯವನ್ನು ಮೆರೆದಿದ್ದಾನೆ.

- ವಿಕ್ರಮಾರ್ಜುನ ವಿಜಯ - ಪಂಪಭಾರತವೆಂದೇ ಪ್ರಸಿದ್ಧಿ ಇದರಲ್ಲಿ ವ್ಯಾಸರಚಿತವಾದ ಮಹಾಭಾರತವನ್ನು ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ ತಂದ ಕೀರ್ತಿ ಪಂಪನಿಗೆ ಸಲ್ಲುತ್ತದೆ. ಪಂಪ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಅರ್ಜುನನನ್ನು ಪ್ರಧಾನ ಭೂಮಿಕೆಯಲ್ಲಿ ನಿಲ್ಲಿಸಿ ತನ್ನ ದೊರೆ ಅರಿಕೇಸರಿಗೆ ಹೋಲಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಮಹಾಭಾರತದ ಕಾವ್ಯದ ವರ್ಣನೆಯ ಜೊತೆಗೆ ಪಂಪ ತನ್ನ ಕಾಲದ ಸಮಾಜದ ನಾಗರಿಕತೆ, ಸಂಪ್ರದಾಯ, ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಹಾಗೂ ಜನ ಸಾಮಾನ್ಯರ ಜೀವನದ ಪೂರ್ಣ ಚಿತ್ರಣ ನೀಡಿದ್ದಾನೆ.

ಕವಿ ಸಂದೇಶ :-

ಧರ್ಮಂ ಪ್ರಧಾನಂ ಅರ್ಥ ಧರ್ಮಾಂತ್ರಿಯರ್ಥಿಗಳುಂ ಅವರ್ಕೆ

ರಸಮಯಮಾಗಿಯುಂ - ಪಂಪನ ಜೀವನ ದೃಷ್ಟಿ

ಕನ್ನಡನಾಡಿನ ಬಗ್ಗೆ ಅಪಾರ ಹೆಮ್ಮೆಯಿಂದ ತನ್ನ ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ಹೊಗಳಿದ್ದಾನೆ.

ಸೊಗಯಿಸಿ ಬಂದ ಮಾಮರನೆ ತಳ್ತೆಲೆವಳ್ಳಿಯೆ ಪೂತಜಾತಿ ಸಂ
ಪಗೆಯೆ ಕುಕಿಲ್ವ ಕೋಗಿಲೆಯೆ ಪಾಡುವ ತುಂಬಿಯೆ ನಲ್ಲರೊಳ್ಪುಗಂ
ನಗೆಮೊಗದೊಳ್ ಪೊಳಂಬೆಳೆಯೆ ಕೂಡುವ ನಲ್ಲರೆ ನೋಳ್ಪಡಾವ
ಬೆಟ್ಟುಗಳೊಳ್ ಮಾವ ನಂದನವನಂಗಳೊಳುಂ ಬನವಾಸಿ ದೇಶದೊಳ್ ||೪-೨೮||

ಚಾಗದ ಭೋಗದಕ್ಕರದ ಗೇಯದ ಗೊಟ್ಟಿಯಲಂಪಿನಿಂಪುಗ
ಳ್ಗಾಗರಮಾದ ಮಾನಸರೆ ಮಾನಸರಂತವರಾಗಿ ಪುಟ್ಟಲೇ
ನಾಗಿಯುಮೇನೊ ತೀರ್ದಪುದೆ ತೀರದೊಡಂ ಮರಿದುಂಬಿಯಾಗಿ ಮೇಣ್
ಕೋಗಿಲೆಯಾಗಿ ಪುಟ್ಟುವುದು ನಂದನದೊಳ್ ಬನವಾಸಿ
ದೇಶದೊಳ್ ||೪-೨೯||

ತೆಂಕಣಗಾಳಿ ಸೋಂಕಿದೊಡಂ ಒಳ್ನುಡಿಗೇಳ್ದೊಡಮಿಂಪನಾಳ್ದ ಗೇ
ಯಂ ಕಿವಿವೊಕ್ಕೊಡಂ ಬಿರಿದ ಮಲ್ಲಿಗೆಗಂಡೊಡಮಾದ ಕೆಂದಲಂ
ಪಂ ಗಡೆಗೊಂಡೊಡಂ ಮಧು ಮಹೋತ್ಸವಮಾದೊಡೆಮೇನನೆಂಬೆ.
ನಾ
ರಂಕುಸಮಿಟ್ಟೊಡಂ ನೆನೆಯುದೆನ್ನ ಮನಂ ಬನವಾಸಿ ದೇಶಮಂ||೪-೩೦||

ಪಂಪನಿಗಿರುವ ಬಿರುದುಗಳು :-

* ಆದಿ ಕವಿ
* ಕನ್ನಡ ಕಾವ್ಯಗಳ ಜನಕ
* ನಾಡೋಜ
* ನೂತನ ಯುಗ ಪ್ರವರ್ತಕ
* ಕವಿತಾಗುಣಾರ್ಣವ
* ಸಂಸಾರ ಸಾರೋದಯ.

ಪಂಪನ ಕೃತಿಗಳು

* ಆದಿ ಪುರಾಣ
* ವಿಕ್ರಮಾರ್ಜುನ ವಿಜಯ

ಆದಿಪುರಾಣ

* ಇದು ಪಂಪನ ಧಾರ್ಮಿಕ ಕಾವ್ಯ
* ಇದು ಕನ್ನಡದ ಮೊದಲ ಸಾಹಿತ್ಯ ಗ್ರಂಥವಾಗಿದೆ.
* ಈ ಗ್ರಂಥವು ಭರತ ಮತ್ತು ಬಾಹುಬಲಿಯ ಕಥೆಯಾಗಿದೆ.
* ಇದರ ಆಕರ ಗ್ರಂಥ - ಜಿನಸೇನಾಚಾರ್ಯರ ಪೂರ್ವ ಪುರಾಣ ಎಂಬ ಸಂಸ್ಕೃತ ಗ್ರಂಥ
* ಇದು ಜೈನ ಧರ್ಮದ ಮಹತ್ವವನ್ನು ಸಾರುವ ಕೃತಿಯಾಗಿದೆ.

ನಡೆದ ಕದನದ ಪ್ರಸಂಗ ವಾಸ್ತವಿಕತೆಯಿಂದ ಕೂಡಿದೆ. ತನ್ನ ಅಣ್ಣನ ರಾಜ್ಯದ ಆಸೆಯನ್ನು ತಂದು ಬಾಹುಬಲಿಯು ಸಂನ್ಯಾಸತ್ವ ಪಡೆದು, ಭರತನಲ್ಲಿ ಪಶ್ಚಾತಾಪ ಮೂಡಿಸುವುದು ಕಥೆ. ಜೈನಧರ್ಮದ ವರ್ಣನೆಯ ಜೊತೆಗೆ ವೈದಿಕಧರ್ಮ-ದ ಸಾಮರಸ್ಯವನ್ನು ತೋರಿದ್ದಾನೆ. ಇವರಲ್ಲಿ ಗಾಂಭೀರ್ಯ ಪದ್ಯ-ಗಳೂ ಇವೆ. ತನ್ನ ಧರ್ಮವಾದ ಜೈನ ಧರ್ಮಕ್ಕೆ ತನ್ನ ಕೊಡುಗೆ ನೀಡಲು ಆದಿಪುರಾಣ ಮಹಾಕಾವ್ಯವನ್ನು ರಚಿಸಿ-ದನು.

ಜೈನ ಧರ್ಮದಲ್ಲಿ ಸತ್ಯ, ನೀತಿ, ಉತ್ತಮ ನಡವಳಿಕೆಗಳಿಗೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಪ್ರಧಾನ್ಯತೆ ಇದೆ. ಅಹಿಂಸೆ ಮತ್ತು ದಯೆ ಇವುಗಳು ಮೂಲಸೂತ್ರಗಳು. ಜೈನರಲ್ಲಿ ಇಪ್ಪತ್ತ-ನಾಲ್ಕು ತೀರ್ಥಂಕರರು. ತೀರ್ಥಂಕರರು ಎಂದರೆ ಮುಕ್ತಿಯನ್ನು ಪಡೆದ ಪವಿತ್ರರಾದವರು. ಜೈನ ಧರ್ಮದ ಮೊದಲನೆಯ ತೀರ್ಥಂಕರರಾದ ಆದಿದೇವ (ವೃಷಭದೇವ)ನ ಕಥೆಯೇ ಈ ಆದಿಪುರಾಣ ~~ಪುಸ್ತಕ~~ ಆದಿ ಕವಿ ಪಂಪ ಮಾನವತೆಯ ಸಾರವನ್ನು ಅಂದೇ ಸಾರಿದ್ದ ಪಂಪ ತನ್ನ ಪಂಪ ಸೂತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಬಿಂಬಿಸಿದ್ದಾನೆ. ತ್ಯಾಗ, ಭೋಗ, ಅಕ್ಷರ ಜ್ಞಾನ, ಸಂಗೀತದ ಅಭಿರುಚಿ ಮತ್ತು ಸಂಘ ಜೀವಿಯಾಗಿದ್ದವನು ಮಾತ್ರ ಮನುಷ್ಯ ಎಂದು ಹೇಳಿದ್ದಾನೆ.

* ಭೋಗದ ಅತಿಶಯವು ವೈರಾಗ್ಯದ ಸಂಕೇತ ಎಂಬ ತತ್ವವನ್ನು ಸಾರುತ್ತದೆ.

* ಆದಿ ಪುರಾಣವು 10ನೇ ಶತಮಾನದ ಕ್ರಿ.ಶ.೯೪೧ ರಲ್ಲಿದ್ದ ಆದಿ ಕವಿ ಪಂಪನು ರಚಿಸಿರುವ ಕೃತಿ.

* ಪಂಪನು ಆದಿ ಪುರಾಣವನ್ನು ಮೂರು ತಿಂಗಳಿನಲ್ಲಿ ರಚಿಸಿ-ರುವನೆಂದು ಹೇಳಿಕೊಂಡಿದ್ದಾನೆ.

ವಿವರ :- ಸಂಸ್ಕೃತದಲ್ಲಿ ಜಿನಸೇನನು ಬರೆದ ಆದಿಪುರಾ-ಣವನ್ನು ಪಂಪ ಕವಿಯು ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಬರೆದಿದ್ದಾನೆ ಇದು 16 ಆಶ್ವಾಸಗಳಲ್ಲಿ ಮೊದಲನೆಯ ೬ ಆಶ್ವಾಸಗಳು ಪುರದೇವನ ಹಿಂದಿನ ಹತ್ತು ಜನ್ಮಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಹೇಳುತ್ತವೆ. 2 ರಿಂದ ೧೦ನೇ ಆಶ್ವಾಸಗಳು ಪುರುದೇವನ ಜನನ, ಬಾಲ್ಯದ ಜೀವನ-ದ ಬಗ್ಗೆ ತಪಸ್ಸು ಸಮವಸರಣದ ಬಗ್ಗೆ ಹೇಳುತ್ತವೆ. ೧೧ ರಿಂದ ೧೬ನೇ ಆಶ್ವಾಸದವರೆಗೆ ಭರತ ಚಕ್ರವರ್ತಿಯ ಕಥೆಯನ್ನು ವಿವರಿಸುತ್ತದೆ. ಈ ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ನೀಲಾಂಜನೆ ಎಂಬ ನರ್ತಕಿಯ ಕಥೆಯು ರೋಮಾಂಚನ ಮಾಡಿಸುತ್ತದೆ. ವೃಷಭನಾಥನ ಹಿರಿಯ ಮಗ ಭರತ ಚಕ್ರವರ್ತಿ ಮತ್ತು ಕಿರಿಯ ಮಗ ಬಾಹುಬಲಿಯ ನಡುವಿನ ಅಧಿಕಾರಕ್ಕಾಗಿ

ಮಲ್ಲಿಗೆಯ ಹೂವನ್ನು ತಂದರೂ ನಿದ್ರಾಮುದ್ರಿತವಾದ ರತಿಸೌಖ್ಯಕ್ಕೆ ಪಾತ್ರವಾದರೂ ವಸಂತೋತ್ಸವ ಪಾತ್ರವಾದರೂ ಏನೂ ಹೇಳದೆ (ಯಾರು ಬೇಡವೆಂದು ತಡೆದು) ಬಂದಿರಿ -ಯಂತ ತಿಳಿದರೂ ನನ್ನ ಮನಸ್ಸು ಬನವಾಸಿ ದೇಶವನ್ನು ನೆನೆಯುವುದು.

ವಿಕ್ರಮಾರ್ಜುನ ವಿಜಯ

* ಪಂಪನ ಇನ್ನೊಂದು ಕೃತಿ ವಿಕ್ರಮಾರ್ಜುನ ವಿಜಯವು ಮಹಾ ಭಾರತದ ಕಥೆಯನ್ನು ನಿರೂಪಿಸುತ್ತದೆ.
* ವ್ಯಾಸರ ಮಹಾಭಾರತ ಕಥೆಯನ್ನು ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ದೇಶಿಯ ಗುಣಗಳನ್ನು ಮೇಳವಿಸಿ ಬರೆದ ಕೃತಿ.
* ಇದು ಪಂಪನ ಲೌಕಿಕ ಕೃತಿ
* ಇದಕ್ಕೆ ಪಂಪ ಭಾರತ ಎಂಬ ಹೆಸರು ಸಹ ಇದೆ.
* ಕನ್ನಡದ ಮೊದಲ ಮಹಾಕಾವ್ಯ ಇದು.
* ಈ ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ ಮಹಾಭಾರತದ ಭೀಮನನ್ನು ತನ್ನ ಆಶ್ರಯ-ದಾತ ಅರಿಕೇಸರಿಯೊಡನೆ ಸಮೀಕರಿಸಿ ಹೋಲಿಸಿದ್ದಾನೆ.
* ಇದರಲ್ಲಿ 14 ಆಶ್ವಾಸಗಳಿವೆ.
* ಪ್ರಧಾನ ರಸ - ವೀರರಸ

ಅವನೆ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಹೇಳಿಕೊಂಡಿದ್ದಾನೆ. "ಗುಣಾರ್ಣವ ಭೂಭುಜ-ನಂ ಕಿರೀಟಿಯೊಳ್

* ಒಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಮಹಾಭಾರತ ಕಥೆಯೊಡನೆ ತನ್ನ ಯುಗವನ್ನು ಬೆಸೆದಿದ್ದಾನೆ. ಬಂದ ಈ ಬೆಸುಗೆ ಬಹಳ ಕಡೆ ಸಹಜವಾಗಿ ಸೂಕ್ತವಾಗಿ ಬಂದಿದ್ದರೆ. ಕೆಲವೆಡೆ ಪ್ರಯಾಸವಾಗಿ ಅನೌಚಿತ್ಯಕ್ಕೆ ಎಡೆಗೊಡುವಂತೆ ಬಂದಿದೆ.

* ಅರ್ಜುನನನ್ನು ನಾಯಕನನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಅವನಿಗೆ ಅರಿಕೇಸರಿಯೊಡನೆ ಅಭೇದ ಕಲ್ಪಿಸಿದ್ದರಿಂದ ದ್ರೌಪದಿಯನ್ನು ಅರ್ಜುನನೊಬ್ಬನಿಗೇ ಮಡದಿಯನ್ನಾಗಿಸುವ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ಬಂದ-ಒದಗಿದೆ.

* ಇದರಿಂದ ಅವನು ಇಕ್ಕಟ್ಟಿಗೂ ಸಿಕ್ಕಿದ್ದಾನೆ ಏಕೆಂದರೆ ಕೆಲವು ಪ್ರಸಂಗದಲ್ಲಿ ದ್ರೌಪದಿಯನ್ನು ಹಾರುಮಾಡುವವನು ಮತ್ತು ಪ್ರತೀಕಾರಬಯಕೆಗಾಗಿ ದುಶ್ಶಾಸನ, ದುರ್ಯೋಧನರ ಮೇಲೆ ಸೇಡು ತೀರಿಸಿಕೊಳ್ಳುವವನು ಭೀಮ.

* ಅರ್ಜುನನಿಗೆ ಬಂದ ಪ್ರಾಧಾನ್ಯ ಕೊಟ್ಟಿರುವಂತೆ ಸುಭದ್ರೆಗೂ ಪ್ರಧಾನ್ಯ ಕೊಡುವುದು ಅನಿವಾರ್ಯವಾಯಿತು.

* ಕಥೆಯಲ್ಲಿ ಅರ್ಜುನನೊಡನೆ ಪಟ್ಟಕ್ಕೇರುವವಳು ದ್ರೌಪದಿಯಲ್ಲ ಸುಭದ್ರೆ ಬಂದ ತನ್ನ ರಾಜಭಕ್ತಿಗೆ ಅಂಗಲ್ಲ ಬೆಲೆ ತೆರಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ.

ಪರಿವರ್ತನೆಯೇ ಕೆಂಬುದು ಪಂಪನೆಯ ಸಂಕಲ್ಪ ಇದರ
ಫಲವೇ ವಿಕ್ರಮಾರ್ಜುನ ವಿಜಯ.

* ಪಂಪನು ವಿಕ್ರಮಾರ್ಜುನ ವಿಜಯ ಕಾವ್ಯವನ್ನು ಆರು ತಿಂಗಳ
-ನಲ್ಲಿ ರಚಿಸಿರುವನೆಂದು ಹೇಳಿಕೊಂಡಿದ್ದಾನೆ.

* ಇದು 14 ಆಶ್ವಾಸಗಳನ್ನು 1609 ಪದ್ಯಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿದೆ.

* "ಆರಂಕುಶಮಿಟ್ಟೊಡಂ ನೆನೆವುದೆನ್ನ ಮನಂ ಬನವಾಸಿ ದೇಶಮಂ"
ಎಂದು ಅರ್ಜುನನ ಮೂಲಕ ಹೇಳಿಸಿ ಬನವಾಸಿಯ
ಮೇಲೆ ತನ್ನ ಪ್ರೇಮವನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸುವುದಲ್ಲದೆ. ತನ್ನ ಕಾವ್ಯ
-ದ ಭಾಷೆಯ ಪುಲಗೆರೆಯ ತಿರುಳ್ಗನ್ನಡ ಎಂದು ತನ್ನ
ಕಾವ್ಯ ಭಾಷೆಯನ್ನು ಕುರಿತು ಹೇಳಿಕೊಂಡಿದ್ದಾನೆ.

ಅರ್ಜುನನ ಕಥೆ :-

* ಮಹಾಭಾರತವನ್ನು ಪಂಪ ವಿಕ್ರಮಾರ್ಜುನ ವಿಜಯವನ್ನಾಗಿ
ಮಾರ್ಪಡಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಎಂದರೆ ಇದು ಅರ್ಜುನನ ಕಥೆ
ಅರ್ಜುನನೇ ಇಲ್ಲಿ ನಾಯಕ

* ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಆಶ್ವಾಸದ ಆದ್ಯಂತಗಳಲ್ಲಿ ಅರ್ಜುನನ ಪ್ರಸ್ತಾ
-ಪ ಬರುತ್ತದೆ.

* ಅರ್ಜುನನಿಗೆ ಪ್ರಾಶಸ್ತ್ಯವಿತ್ತಿರುವುದಲ್ಲದೆ. ಅವನನ್ನು ತನ್ನ
ಆಶ್ರಯದಾತನಾದ ಅರಿಕೇಸರಿಯನ್ನು ಸಮೀಕರಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಪಂಪ

* ಇದರಲ್ಲಿ ವ್ಯಾಸರಚಿತವಾದ ಮಹಾಭಾರತವನ್ನು ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ ತಂದ ಕೀರ್ತಿ ಪಂಪನಿಗೆ ಸಲ್ಲುತ್ತದೆ.

* ಪಂಪ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಅರ್ಜುನನನ್ನು ಪ್ರಧಾನ ಭೂಮಿಕೆಯಲ್ಲಿ ನಿಲ್ಲಿಸಿ ತನ್ನ ದೊರೆ ಅರಿಕೇಸರಿಗೆ ಹೋಲಿಸಿದ್ದಾನೆ.

* ಮಹಾಭಾರತದ ಕಾವ್ಯದ ವರ್ಣನೆಯ ಜೊತೆಗೆ ಪಂಪ ತನ್ನ ಕಾಲದ ಸಮಾಜದ ನಾಗರೀಕತೆ ಸಂಪ್ರದಾಯ, ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಹಾಗೂ ಜನ ಸಾಮಾನ್ಯರ ಜೀವನದ ಪೂರ್ಣ ಚಿತ್ರಣ ನೀಡಿದ್ದಾನೆ.

* ಪಂಪ ಕನ್ನಡದ ಆದಿಮಹಾಕವಿ ಅವನ ಲೌಕಿಕ ಕೃತಿ ವಿಕ್ರಮಾರ್ಜುನ ವಿಜಯ (ಪಂಪಭಾರತ) ತನ್ನ ಈ ಕಾವ್ಯಕ್ಕೆ ಆಕರ ಯಾವುದೆಂಬುದನ್ನು ಕವಿಯೆ ಸೂಚಿಸಿದ್ದಾನೆ.

* ವ್ಯಾಸಮುನೀಂದ್ರರುಂದ್ರ ವಚನಾಮೃತ ವಾರ್ಧಿಯನೀಸುವೆನ್ ಆದ್ದರಿಂದ ಸಂಸ್ಕೃತ ವ್ಯಾಸಭಾರತವೇ ಪಂಪನಿಗೆ ಮೂಲವೆಂಬುದರಲ್ಲಿ ಸಂಶಯವಿಲ್ಲ.

* ವ್ಯಾಸಕೃತವೆನ್ನಲಾದ ಸಂಸ್ಕೃತ ಮಹಾಭಾರತವೊಂದು ಬಹು ಕೋಶ ಸಧೃಢವಾದ ಕೃತಿ. ಬೃಹತ್ತು, ಮಹತ್ತು. ಎರಡರಲ್ಲೂ ಅಪ್ರತಿಮವಾದದ್ದು.

* ಬೆಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಒಂದೊಂದು ದೊಂಡಾರಣ್ಯ. ಅದನ್ನೊಂದು ಉದ್ಯಾನವನ್ನಾಗಿ

* ಅರ್ಜುನನ ಎದುರಾಳಿಯಾದ ಕರ್ಣನಿಗೂ ಮಹತ್ವ ಕೊಟ್ಟು ಭಾರತವನ್ನು 'ಕರ್ಣರಸಾಯನ' ಎಂದು ಘೋಷಿಸಿದ್ದು ಪಂಪನ ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯಗಳಲ್ಲೊಂದು.

* ತನ್ನ ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ಅರ್ಜುನನನ್ನೇ ನಾಯಕನನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿ ಕಾವ್ಯ ರಚಿಸಿದ ಮುಂದೆ ಇದೇ ಪಂಪ ಭಾರತ ಎಂದು ಪ್ರಸಿದ್ಧಿ ಪಡೆಯಿತು.

* ವ್ಯಾಸರ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲಾ ಪಾತ್ರಗಳಿಗೂ ಮಹತ್ವ ಇದೆ. ಆದರೆ ಪಂಪನ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಕೃಷ್ಣನ ಪಾತ್ರವೇ ಇಲ್ಲ.

* ಕೃಷ್ಣನಿಲ್ಲದೆ ಪಂಪನು ಕೃಷ್ಣನ ಪಾತ್ರಕ್ಕೆ ಚ್ಯುತಿ ಬಾರದ ಹಾಗೆ ರಚಿಸಿದ್ದಾನೆ.

* ಕಾರಣವಿಷ್ಟೆ ಜೈನ [ಪಾತ್ರಕ್ಕೆ] ಮತದವರು ಹಿಂಸೆಯ ವಿರೋಧಿಗಳು ಕೃಷ್ಣ ಪಾಂಡವರ ಬೆಂಬಲಕ್ಕೆ ನಿಂತು ರಕ್ತಪಾತಕ್ಕೆ ಎಡೆ ಮಾಡಿಕೊಟ್ಟನು. ಹಾಗಾಗಿ ಜೈನರಲ್ಲಿ ಕೃಷ್ಣನ ಬಗ್ಗೆ ಒಲವಿಲ್ಲ.

* ಈ ರೀತಿಯ ಕವಿ ತನ್ನ ಕೃತಿಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಫಲಿಸಿದ ಆಶಯಗಳನ್ನು ಬಳಸಿದ ರೂಪಕಗಳು ಆಧುನಿಕ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಕೃತಿಗಳ ಮೇಲೂ ಪರಿಣಾಮ ಬೀರಿವೆ.

ಬನವಾಸಿಯ ವರ್ಣನೆ.

- ಕವಿಯ ಭಾವೋದ್ರೇಕದ ಪರಿಣಾಮವಾಗಿ ಕೆಲವು ಪದ್ಯಗಳ -ನ್ನು ಕೊಟ್ಟಿದೆ. (ಶ್ರೀ. ಡಿ. ಎಲ್ ನರಸಿಂಹಾಚಾರ್ಯರು ಪಂಪಭಾರತ ಪೀಠಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಈ ನಾಲುಗಳು ಭಾವಗೀತೆಯಂತೆ -ವೆ ಎಂದಿದ್ದಾರೆ.)

- ಕನ್ನಡನಾಡಿನ ಬಗ್ಗೆ ಅಪಾರ ಹೆಮ್ಮೆಯಿಂದ ತನ್ನ ಕಾವ್ಯ -ದಲ್ಲಿ ಹೊಗಳಿದ್ದಾನೆ.

ತೊಂಗಲೆ ಬಂದ ಮಾಮರನೆ ತಳ್ತೆಲೆವಳ್ಳಿಯೆ
ಪೂತಜಾತಿ ಸಂ
ಪಗೆಯೆ ಕುಕಿಲ್ವ ಕೋಗಿಲೆಯೆ ಪಾಡುವ...
ತುಂಬಿಯೆ ನಲ್ಲರೊಳ್ಮೊಗಂ
ನಗೆಮೊಗದೊಳ್ ಪಳಂಚಲೆವ ಕೂಡುವ ನಲ್ಲರೆ
ನೋಳ್ಪೊಡಾವ ಬೆ
ಟ್ಟುಗಳೊಳಮಾವ ನಂದನವನಂಗಳೊಳಂ ಬನವಾಸಿ
ದೇಶದೊಳ್ ॥೪-೨೮॥

ಪದವಿಭಾಗ :-

ತೊಂಗಲಾಗಿ ಬಂದ ಮಾಮರನೆ ತಳ್ತ ಎಲೆವಳ್ಳಿಯ ಪೂತಜಾತಿ ಸಂಪಗೆಯ ಕುಕಿಲ್ವ ಕೋಗಿಲೆಯ ಪಾಡುವ ತುಂಬಿಯ ನಲ್ಲರೊಳ್ ಮೊಗಂ ನಗೆಮೊಗದೊಳ್

[illegible]
[illegible]
[illegible]

[illegible] :-

[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

[illegible] :-

[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

ತ್ಯಾಗದ ಭೋಗದಕ್ಕರದ ಗೇಯದ
ಗೊಟ್ಟಿಯಲಂಪಿನಿಂಪುಗ
ಳ್ಗಾಗರಮಾದ ಮಾನಸರೆ ಮಾನಸರಂತವರಾಗಿ
ಪುಟ್ಟಲೇ
ನಾಗಿಯುಮೇನೋ ತೀರ್ದಪುದೆ ತೀರದೊಡಂ
ಮರಿದುಂಬಿಯಾಗಿ ಮೇಣ್
ಕೋಗಿಲೆಯಾಗಿ ಪುಟ್ಟುವುದು ನಂದನದೊಳ್
ಬನವಾಸಿ ದೇಶದೊಳ್ ॥೪-೨೬॥

ಪದ ವಿಭಾಗ :-

ತ್ಯಾಗದ ಭೋಗದ ಅಕ್ಕರದ ಗೇಯ-ದ ಗೊಟ್ಟಿಯ ಅಲಂಪಿನ ಇಂಪುಗಳ್ಗೆ ಆಗರಮಾದ ಮಾನಸರೆ ಮಾನಸರು. ಅಂತವರಾಗಿ ಪುಟ್ಟಲು ಏನಾಗಿಯುಂ ಏನೊ ತೀರ್ದಪುದೆ? ತೀರದೊಡಂ ಮರಿದುಂಬಿಯಾಗಿ ಮೇಣ್ ಕೋಗಿಲೆಯಾಗಿ ಪುಟ್ಟುವುದು ನಂದನದೊಳ್

ಪದ-ಅನ್ವಯಾನುಸಾರ :-

ಬನವಾಸಿ ದೇಶದೊಳ್ ತ್ಯಾಗದ ಭೋಗದ ಅಕ್ಕರದ ಗೇಯದ ಗೊಟ್ಟಿಯ ಅಲಂಪಿನ ಇಂಪುಗಳ್ಗೆ ಆಗರಮಾದ ಮಾನಸರೆ ಮಾನಸರು ಅಂತವ-ರಾಗಿ ಪುಟ್ಟಲು ಏನಾಗಿಯುಂ ಏನೊ ತೀರ್ದಪುದೆ?

ಆರಡಿಯಾದಂ (ವನವಾಸಿ ದೇಶದೊಳ್) ನಂದನದೊಳ್
ಮರಿದುಂಬಿಯಾಗಿ ಮೇಣ್ ಕೋಗಿಲೆಯಾಗಿ ಹುಟ್ಟುವುದು.

ಅರ್ಥ :-

ಆ ಬನವಾಸಿ ದೇಶದಲ್ಲಿ ತ್ಯಾಗ, ಭೋಗ, ಅಕ್ಷರ ಸಂಗೀತ - ಗೋಷ್ಠಿಗಳ ಸಂತೋಷ ಸೌಖ್ಯಕ್ಕೆ ಆಗರವಾಗಿರುವ ಮನುಷ್ಯರೇ ಮನುಷ್ಯರು. ಅಂತಹ ಅದೃಷ್ಟಶಾಲಿಗಳಾದ ಮನುಷ್ಯರಾಗಿ ಹುಟ್ಟಲು ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಸಾಧ್ಯವೇ? ಹಾಗೆ ಸಾಧ್ಯವಾಗದಿದ್ದರೂ ಆ ಬನವಾಸಿ ದೇಶದ ನಂದನ-ವನಗಳಲ್ಲಿ ಮರಿದುಂಬಿಯಾಗಿಯಾದರೂ ಅಥವಾ ಕೋಗಿಲೆ-ಯಾಗಿಯಾದರೂ ಹುಟ್ಟಬೇಕು.

ತೆಂಕಣಗಾಳಿ ಸೋಂಕಿದೊಡಂ
ಒಳ್ನುಡಿಗೇಳ್ದೊಡಮಿಂಚರಂಗೇ
ಳಂ ಕಿವಿಯೊಳ್ಕೊಡಂ ಅಲರ್ದ
ಮಲ್ಲಿಗೆಗಂಪೊಡರ್ದೊಡಂ ಕೆಂದಲಂ
ಸಂಗಡಿಗೊಂಡೊಡಂ
ಮಧುಮಹೋತ್ಸವಮಾದೊಡಮೇನನೆಂಬೆ ನಾ
ರಂಕುಸಮಿಟ್ಟೊಡಂ ನೆನೆವುದೆನ್ನ ಮನಂ ಬನವಾಸಿ
ದೇಶಮಂ ।।೪-೨೦।।

ಪದವಿಭಾಗ :

ತೆಂಕಣಗಾಳಿ ಸೋಂಕಿದೊಡಂ ಒಳ್ನುಡಿ (ಗೆ) ಕೇಳ್ದೊಡಂ ಮಿಂಚರನು ಆಳ್ದ ಗೇಯಂ ಕಿವಿ (ಯೊ) ಪೊಕ್ಕೊಡಂ ಬಿರಿದ ಮಲ್ಲಿಗೆ (ಗ) ಕಂಡೊಡಂ ಆದ ಕೆಂದ ಅಲಂಪಿಂಗೆ ಮಡೆಗೊಂಡೊಡಂ ಮಧುಮಹೋತ್ಸವಂ ಆದೊಡಂ ಏನನೆಂ -ಬೆನು ಆರಂಕುಸಂ (ಮ) ಇಟ್ಟೊಡಂ ನೆನೆವುದು ಎನ್ನ ಮನಂ ಬನವಾಸಿ ದೇಶಮಂ.

ಪದ- ಅನ್ವಯಾನುಸಾರ :

ತೆಂಕಣಗಾಳಿ ಸೋಂಕಿದೊಡಂ ಒಳ್ನುಡಿ (ಗೆ) ಕೇಳ್ದೊಡಂ, (ಮ) ಇಂಚರನು ಆಳ್ದಗೇಯಂ ಕಿವಿ (ಯೊ) ಪೊಕ್ಕೊಡಂ, ಬಿರಿದ ಮಲ್ಲಿಗೆ (ಗ) ಕಂಡೊಡಂ, ಆದ ಕೆಂದ (ಳಿರ್) ಅಲಂಪಿಂಗೆ (ಮಾರ್) ಮಡೆಗೊಂಡೊಡಂ (ಆದರೂ) ಮಧುಮಹೋತ್ಸವಂ ಆದೊಡಂ, ಏನನೆಂಬೆನು ಆರಂ ಕುಸಂ (ಅಂಕುಶ) (ಮ) ಇಟ್ಟೊಡಂ ನೆನೆವುದು ಎನ್ನ ಮನಂ ಬನವಾಸಿ ದೇಶಮಂ

ಅರ್ಥ :

ಆಡುಬರೋಲುಗಳಾದ) ದಕ್ಷಿಣ ದಿಕ್ಕಿನ ತಂಪಾದ ಗಾಳಿಯು ಸ್ಪರ್ಶವಾದರೂ, ಒಳ್ಳೆಯ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿದರೂ ಇಂಪಾದ ಗಾನವು ಕಿವಿಯನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿದರೂ ಅರಳಿದ

ಉಪಸಂಹಾರ :-

ಪಂಪ ಒಬ್ಬ ಕ್ಷತ್ರಿಯ ಸ್ವಾಭಿಮಾನಿ. ಯಾರು ಎಷ್ಟೇ ಆಮಿಷ ತೋರಿಸಿದರು. ಹಿಂಸಿಸಿದರೂ, ನಾನು ಎಷ್ಟೇ ಸುಖವನ್ನು ಅನುಭವಿಸುತ್ತಿದ್ದರೂ. ನನ್ನ ಮನಸ್ಸು ಸದಾ ಬನವಾಸಿ ದೇಶವನ್ನು ನೆನೆಯುತ್ತಾ ಇರುತ್ತದೆ. ಎಂದು ಹೇಳಿ ತನ್ನ ಸ್ವಾಭಿಮಾನವನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಿದ್ದಾನೆ ಪಂಪ. ಕನ್ನಡ ಜೈನ ಲೇಖಕರಾದ ಆದಿಕವಿ ಪಂಪ ಶ್ರೀ ಪೊನ್ನ ಮತ್ತು ರನ್ನರ ಕೃತಿಗಳು ಒಟ್ಟಾರೆಯಾಗಿ ಕನ್ನಡದ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಅಮೂಲ್ಯ ರತ್ನಗಳು ಎಂದು ಕರೆಯಲ್ಪಡುತ್ತವೆ.

ಆಕರ ಗ್ರಂಥಗಳು

ಕ್ರ.ಸಂ	ಪುಸ್ತಕದ ಹೆಸರು	ಲೇಖಕರು	ಪ್ರಕಾಶಕರು.	ಪುಟ ಸಂಖ್ಯೆ.
1)	ಆದಿಪುರಾಣ ಸಂಗ್ರಹ	ಎಲ್. ಗುಂಡಪ್ಪ	ಮೈಸೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ	1-9
2)	ಚಿತ್ರಯೋಜನ ವಿಜಯ	ಎಚ್. ವಿ ಶ್ರೀನಿವಾಸ್ ರಾಯ	ಕನ್ನಡ ಪುಸ್ತಕ ಪ್ರಾಧಿಕಾರ	9-19

Principal,
G. P Porwal Arts, Comm &
V. V. Salimath Sc. College
SINDGI-586128. College Code: 5264

Coordinator IQAC
G. P. PORWAL ARTS, COM &
V. V. SALIMATH Sc. College,
SINDGI-586128.